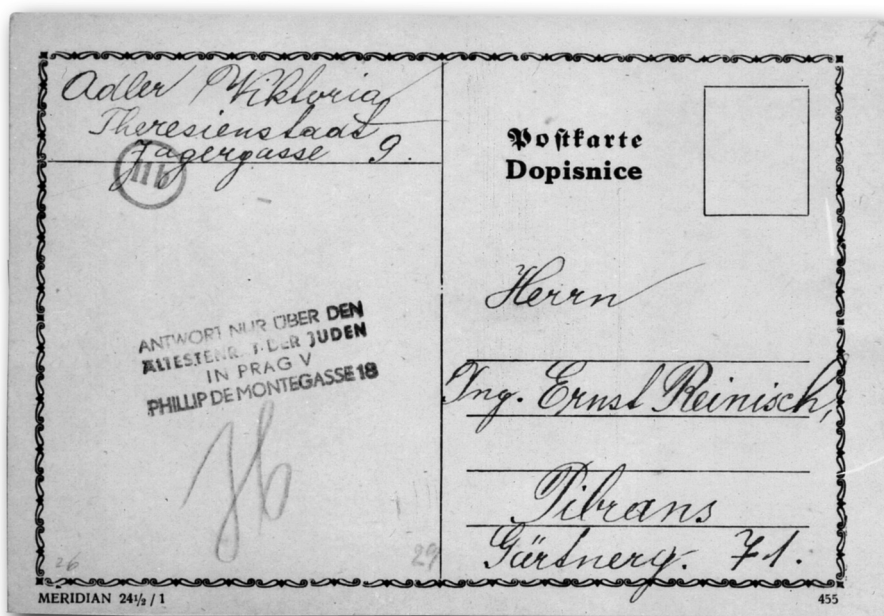
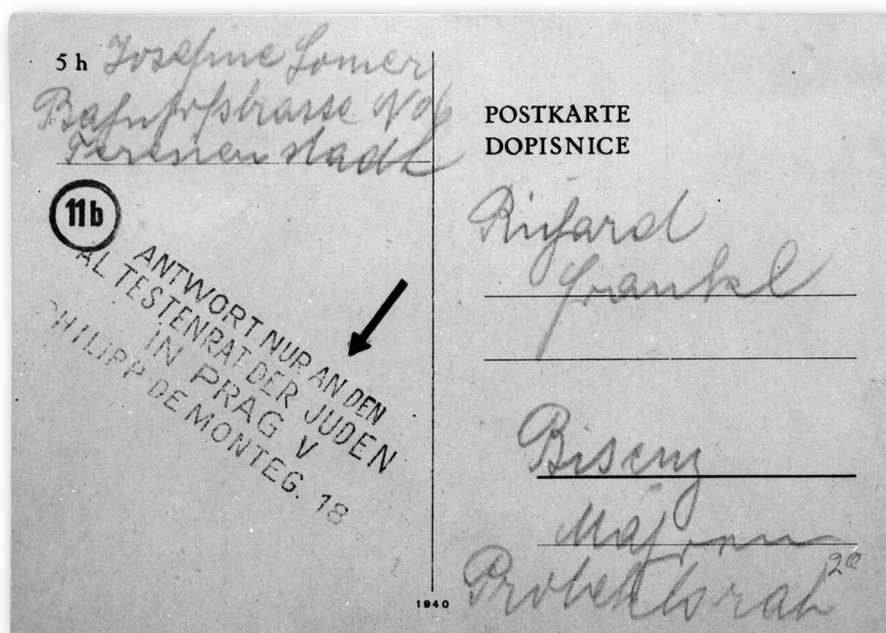

Dopisnice z ghetta do protektorátu s novým pomocným razítkem po přejmenování Židovské náboženské obce na Židovskou radu starších v Praze. [ŽM]

Dopisnice z ghetta do protektorátu z 21. 8. 1944 s pomocným razítkem ŽRS v Praze. [Soukromá sbírka, SRN]

5h Kowanz Hana
Theresienstadt
Salzhoferstr. 37.

POSTKARTE
DOPISNICE

Frau

Emilie Kowanz

Prag XI.

Lobkowitz Platz 6.

17b
ANTWORT NUR ÜBER DEN
ÄLTESTENRAT DER JUDEN
IN PRAG V
PHILIPP DE MONTE G. 18

1940

Liebe Tante und Peko, bin in Besitz
des erwarteten Paketes, und habe mich
sehr gefreut. Er kam alles in Ordnung
und war alles gut. Bis dir möglich ist,
erledige bitte die Sache schnell. Gern
habe ich mir von dir die Zulassungsmar-
ke gewünscht. Bei uns ist alles gesund und
hoffe, dass bei euch auch. Mit Otto spreche
ich sehr oft. Die Kinder sind sehr heilig
laufen und sprechen schon. Bitte schreibe
mir bald, bin schon lange ohne jede
Nachricht von dir. Grüße die Familie
von mir, und meinen Lieben.
4.8. Grüße dich und küsse Hine
Hana

Adresní a textová strana dopisnice z ghetta do protektorátu ze 4. 8. 1944 (?), s pomocným razítkem ŽRS v Praze. [ŽM]

Kowant Haus
Theresienstadt
Schulhofstr. 37

11b

Handwritten: *Handwritten signature*
Stamp: **Kontaktpost RUP**
auf Postkarten in deutscher Sprache
über den Aufenthalt der Juden in Prag V.
Philipp der Große Gasse 18.

MD 98

POSTKARTE
DOPISNICE

Frau
Emili Kowant

Prag XV.
Lobkowitz Platz 6.

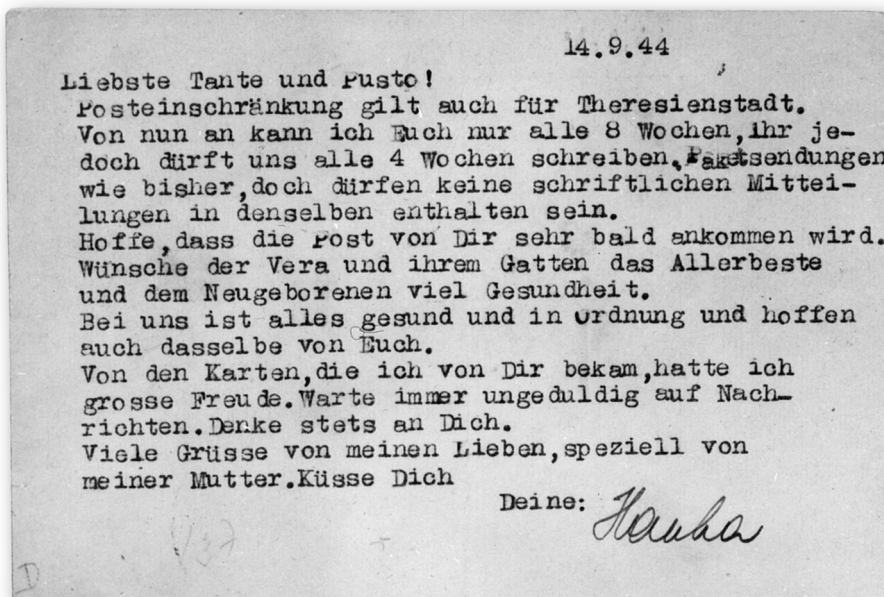
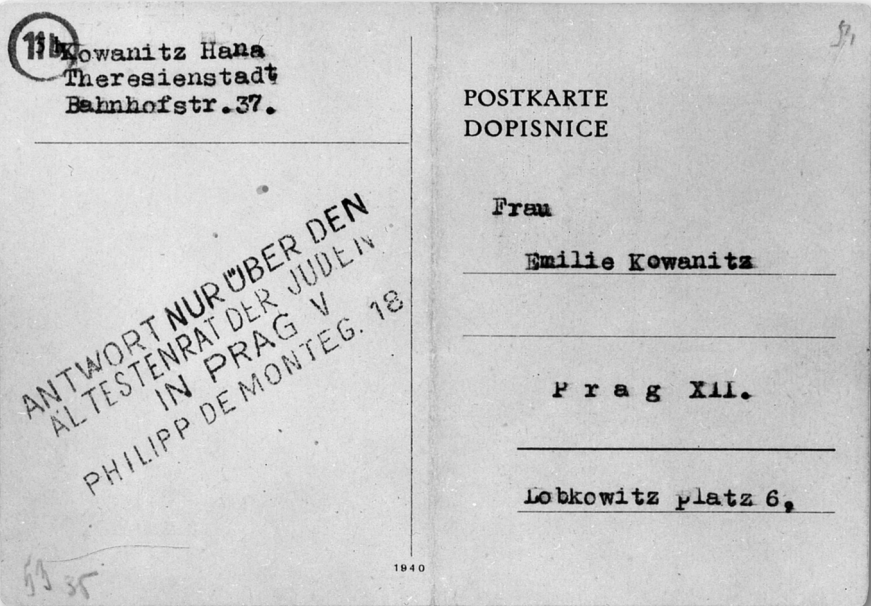
1940

Liebste Tante und Pustö,
danke euch für Eueren grüße,
habe mich mit Tante nun
sehr gefreut. Danke viel an Dich.
Schreibe bald. Bis uns alles
gesund. Küsse Dich

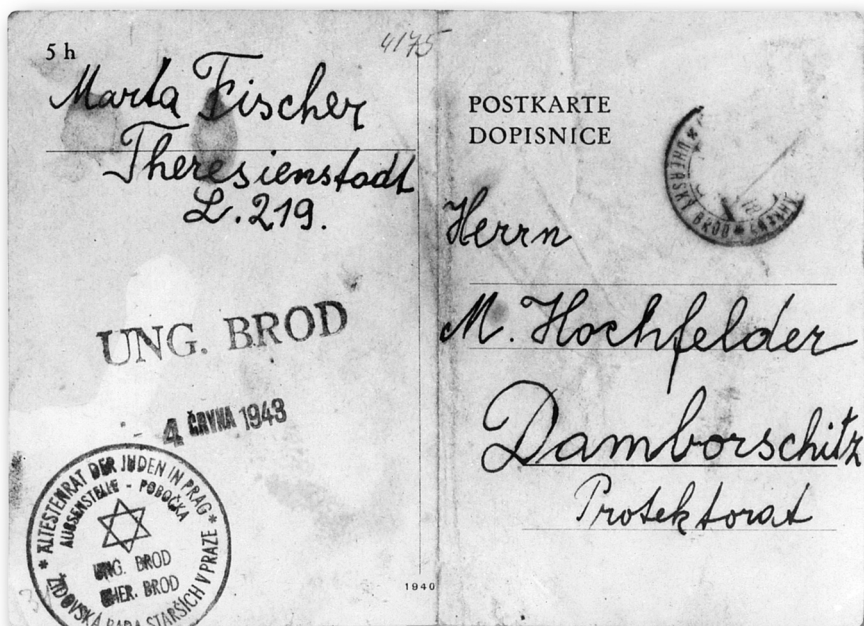
Deine Hanna

6.9.44.

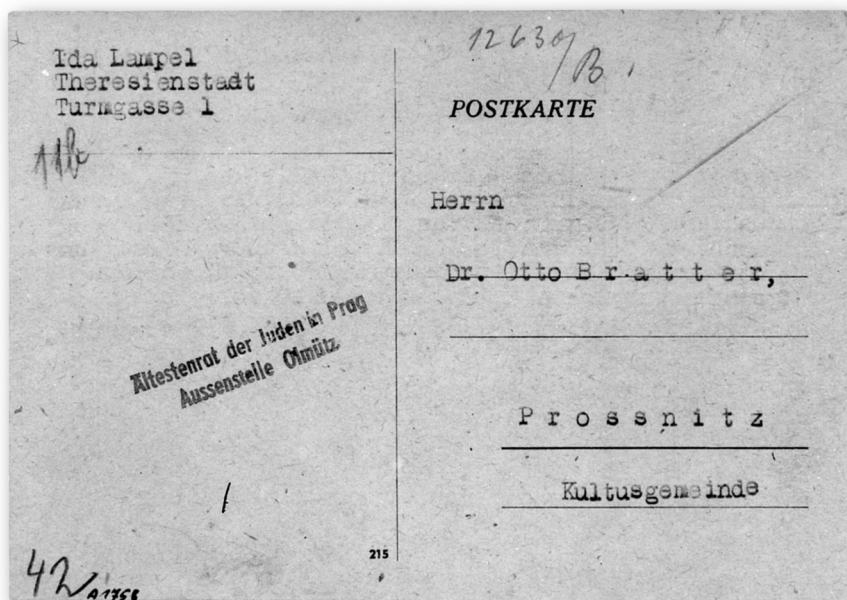
Adresní a textová strana dopisnice z ghetta do protektorátu ze 6. 9. 1944, s pomocným razítkem ŽRS v Praze. [ŽM]

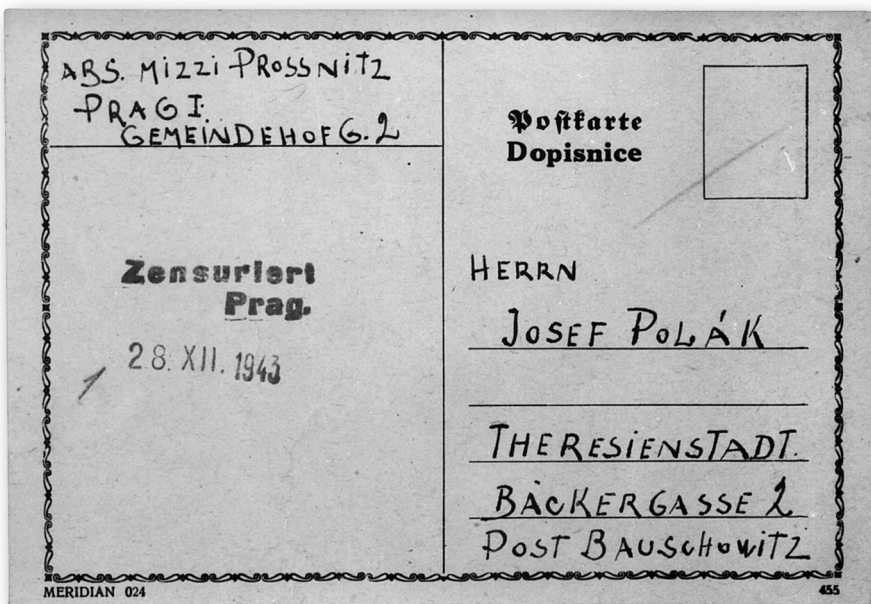
Adresní a textová strana dopisnice z ghetta do protektorátu ze 14. 9. 1944, s pomocným razítkem ŽRS v Praze. [ŽM]

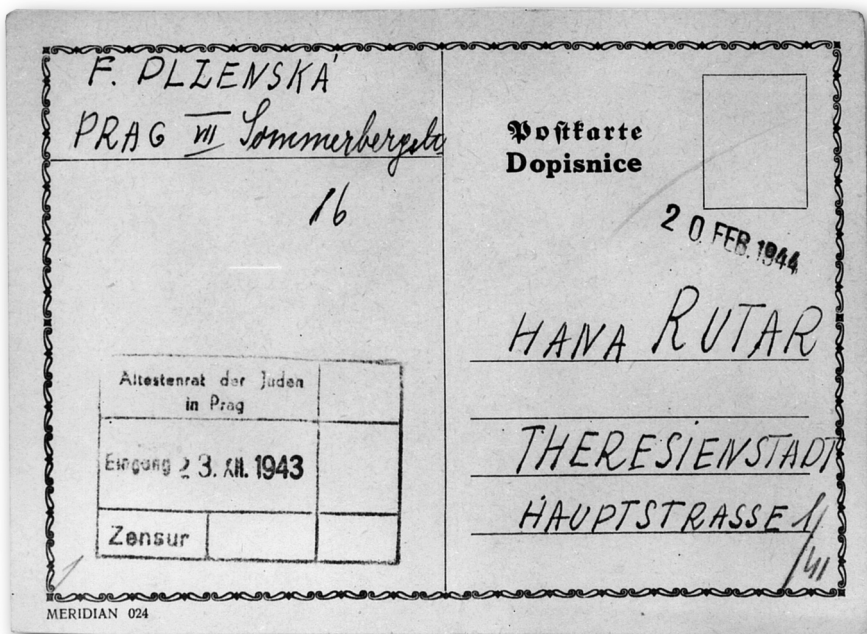
Dopisnice z ghetta do protektorátu z června 1943, zaslaná prostřednictvím pobočky ŽRS v Uherském Brodě a s jejím úředním razítkem. [ŽM]

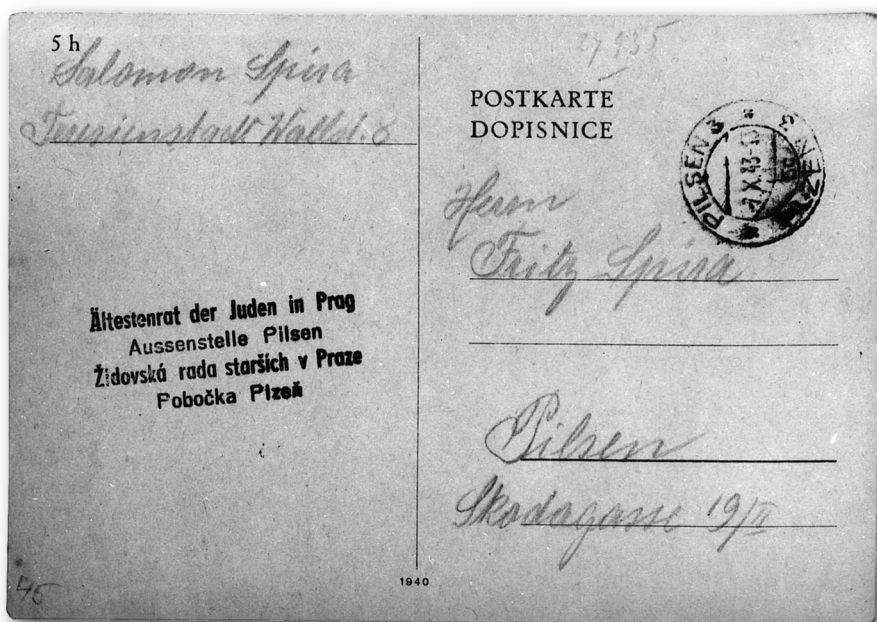
Dopisnice z ghetta do protektorátu zaslaná prostřednictvím pobočky ŽRS v Olomouci a s jejím úředním razítkem. [ŽM]

Dopisnice z protektorátu do ghetta s cenzurním razítkem ŽRS v Praze, ze kterého byl odstraněn původní název ŽNO. [PT]

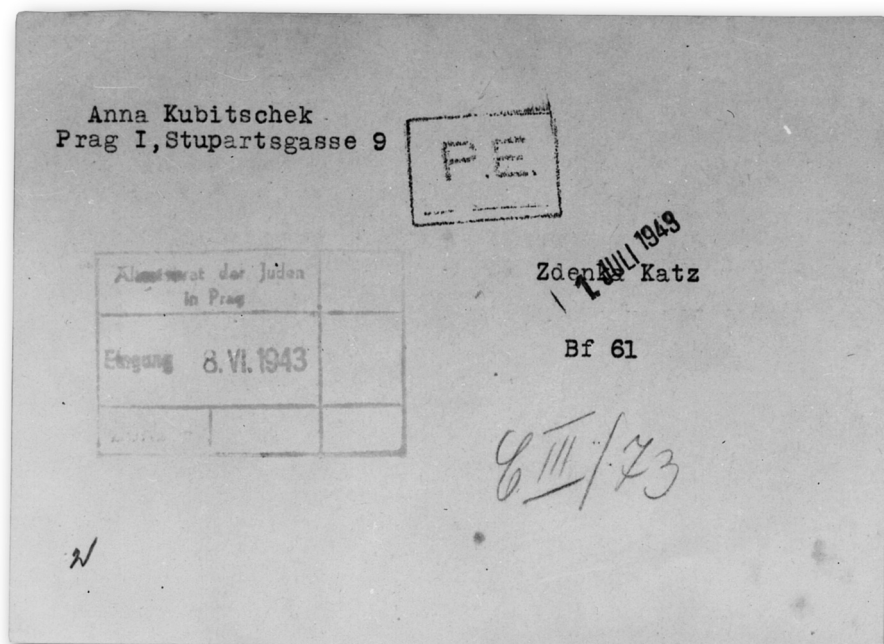
Dopisnice z protektorátu do ghetta s novým typem evidenčního razítka ŽRS v Praze. Dopisnice šla do ghetta dva měsíce. [Soukromá sbírka, Dánsko]

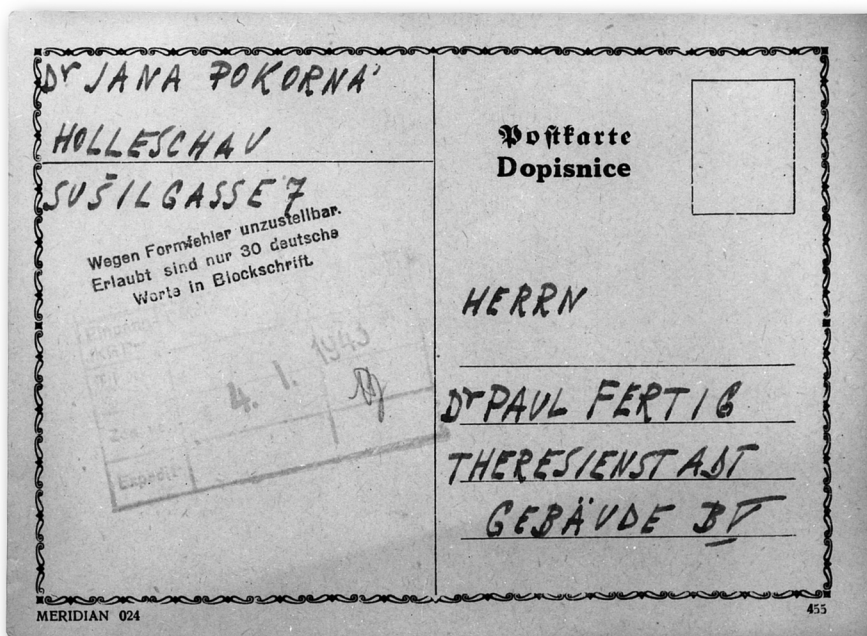
Dopisnice z gheta do protektorátu z října (?) 1943, zaslaná prostřednictvím pobočky ŽRS v Plzni a s jejím úředním razítkem. /Soukromá sbírka, SRN/

Dopisnice z gheta do protektorátu z listopadu (?) 1943, zaslaná prostřednictvím pobočky ŽRS v Kladně a s jejím evidenčním razítkem. /Soukromá sbírka, SRN/

Dopisnice z protektorátu do gheta z června 1943 s razítkem pro poštovní evidenci P.E., s dohledávanou adresou příjemkyně. /ŽM/

Dopisnice do gheta, vrácená odesílateli v protektorátu a opatřená razítkem s upozorněním, že do gheta jsou povoleny pouze zásilky psané v němčině a tiskacími písmeny. /Soukromá sbírka, SRN/

Změna názvu ŽNO se odrazila i v legendě jejích pomocných razítek, která existují v několika variantách:

1. do února 1943 byla používána původní razítka s legendou: „Antwort nur durch Jüd. Kultusgemeinde Prag“ a „Antwort nur in deutscher Sprache durch Jüdische Kultusgemeinde Prag“. Toto razítko se zachovalo i s chybou, místo „durch“ bylo uvedeno „duch“;
2. čtyřřádkové razítko s legendou: „Antwort nur über den Ältestenrat der Juden in Prag V Philipp de Monteg. 18“, případně „... Montegasse 18“;
3. čtyřřádkové razítko s legendou: „Antwort nur an den Ältestenrat der Juden in Prag V Philipp de Monteg. 18.“;
4. čtyřřádkové razítko s legendou: „Rückantwort nur auf Postkarten in deutscher Sprache über den Ältestenrat der Juden in Prag V. Philipp de Monte Gasse 18.“.

Razítka pod bodem 2. až 4. byla používána souběžně v letech 1943 - 1945 a každé mělo několik typových variant. Označovala se jimi veškerá korespondence směřující z ghetta na území protektorátu vyjma dopisnic doručovaných prostřednictvím poboček ŽNO v protektorátu, a to až do jejich postupného zrušení.

Dopisnice procházející pobočkami byly opatřovány razítky s dvojjazyčnou legendou „Ältestenrat der Juden in Prag Aussenstelle ... (následoval místní název) ... Židovská rada starších v Praze Pobočka ...“. Razítka se dělí na dva základní typy - úřední a pomocná razítka pobočky. Úřední razítka poboček měla tři obvyklé varianty:

1. kruhová razítka (Uherský Brod, Olomouc). Dvojjazyčný text byl vsazen do kruhu. Místní název, opět dvojjazyčně, byl umístěn uprostřed razítka pod židovskou hvězdou;
2. jednoduchá čtyřřádková dvojjazyčná razítka. Místní označení bylo součástí textu. Jde o nejvíce používaný typ (Hradec Králové, Kolín, Brno ad.);
3. dvojjádková razítka s pouze německým textem (Olomouc).

Úřední razítko pobočky bylo v některých případech nahrazováno pomocným razítkem pro evidenci korespondence z ghetta. V legendě razítka byl text „Ältestenrat der Juden in Prag Aussenstelle - Židovská rada starších v Praze Pobočka“. Místní označení bylo umístěno vně textu. Razítko bylo obdélníkové s rámečkem a rubrikami „Akt/spis“, „Eingang/Došlo“ a „G.Z. Čj.“ pro doplnění příslušných údajů. Známo je jeho používání na pobočce v Kladně.

Pražským adresátům byly dopisnice z ghetta doručovány kurýry ŽNO nebo odesílány poštou. Mimopražským příjemcům byly zaslány hromadně na příslušné pobočky, odkud bylo jejich doručení zajištěno stejným způsobem. Po jejich postupném rušení byly dopisnice odesílány poštou přímo z Prahy. Posílaly se již vyplacené, pro místní styk 50haléřovou protektorátní poštovní známkou a v další dopravě 60haléřovou. Známkové byly oráženy běžnými denními podacími razítky poštovních úřadů. V rámci protektorátních protizidovských nařízení mohly být dopisnice podávány pouze na poštovním úřadu Praha 3 v Ostrovní ulici, který byl určen také pro židovské obyvatelstvo Velké Prahy a navíc na poštovním úřadu Praha 2 v Kaprově ulici, který byl určen pro listovní styk ŽNO.⁵⁷

Listovní styk mezi protektorátem a ghettem v období 16. 9. 1942 - 6. 5. 1945

Do ghetta docházely dopisnice přes ŽNO v Praze, která měla povinnost informovat odesílatele v Praze a pobočky o změnách poštovního styku s Terezínem. Prvním známým pramenem s písemnou instrukcí pobočkám byl dodatek k nedochované vyhlášce z 27. 5. 1943. Datován byl 29. 5. 1943. Zakazoval uvádět v textu sdělení zmínky o počtu odesílaných dopisnic a balíků do ghetta, posílat jednomu příjemci více dopisnic obdobného obsahu a podávat jich větší počet najednou. Dopisnice, jejichž sdělení bylo psáno strojem, mohly být podepsány tužkou nebo perem, nikoliv však barevnou tužkou. V případě dopisnice psané tužkou nebo inkoustem musel být zvolený způsob zachován i u podpisu. Nedatovaná vyhláška na tiskopisu z června 1943 obsahovala bližší specifikaci předpisů a zákazů. Do Terezína bylo dovoleno odesílat dopisnice se sdělením nejvýše o třiceti slovech německy, velmi čitelně psaných. Mezi jednotlivými řádky musely být větší mezery, aby při kontrole nevznikly potíže. Každá dopisnice musela být datována. Psát se smělo inkoustem, hůlkovým písmem nejméně 5 mm velkým nebo strojem. Opakoval se zákaz používat barevné tužky, zmiňovat se o počtu odesílaných dopisnic a balíků a posílat současně dva a více lístků stejného nebo obdobného obsahu pro téhož adresáta nebo větší počet dopisnic najednou nebo krátce po sobě, a to i různým adresátům. Nadále se podávaly prostřednictvím příslušné pobočky.

Posledním dochovaným dokumentem týkajícím se listovní pošty do ghetta byly připomínky ŽRS k poštovnímu styku. Datován je lze podle citace o připouštěcích známkách do doby po červenci 1943. Opět se v nich zdůrazňovala jediná dovolená cesta dopisnic do Terezína přes Židovskou radu starších